

University of Groningen

Economics

Wijk, Paul van der

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1999

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Wijk, P. V. D. (1999). *Economics: charon of medicine?*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Economics: Charon of Medicine?

Rijksuniversiteit Groningen

Economics: Charon of medicine?

Proefschrift

ter verkrijging van het doctoraat in de
Medische Wetenschappen
aan de Rijksuniversiteit Groningen
op gezag van de
Rector Magnificus, dr. D.F.J. Bosscher
in het openbaar te verdedigen op
woensdag 22 september 1999
om 16.00 uur

door

Paul van der Wijk
geboren op 1 februari 1966
te Drachten

Promotores

Prof. dr. W.J.A. van den Heuvel

Prof. dr. L. Koopmans

Prof. dr. F.F.H. Rutten

Referent

Dr. J. Bouma

ISBN: 90-72156-714

Beoordelingscommissie

Prof. dr. R. Huijsman

Prof. mr. dr. C.A. de Kam

Prof. dr. D. Post

Economics: Charon of Care? Paul van der Wijk
Proefschrift, september 1999.

Foto omslag: Esther Haak
Druk: Regenboog Drukkerij,
Groningen

Voorwoord

Dit proefschrift is gebaseerd op diverse onderzoeksprojecten die ik in de achterliggende jaren bij het Noordelijk Centrum voor Gezondheidsvraagstukken heb mogen verrichten. De belangrijkste ervan, in opdracht van de Ziekenfondsraad (tandheelkunde), het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ouderenzorg en zorg voor mensen met een verstandelijke handicap) hebben geleid tot een visie op de rol die economisch onderzoek kan spelen bij besluitvorming in de care sector, en de tekortkomingen die economisch evaluatieonderzoek in die sector op dat moment had.

Wim van den Heuvel heeft een belangrijke rol gespeeld. Met name op momenten van opperste verwarring slaagde hij er veelal in de rode draad, en de inspiratie, te hervinden. Wim, ik dank je daarvoor en hoop dat in Maastricht nog velen van je bezielende begeleiding gebruik mogen maken.

Lense Koopmans had ruime aandacht voor de macro-economische kaders waarbinnen de gezondheidszorg zich afspeelt. Zijn deskundigheid op dat gebied en de vele anekdotes uit de landelijke politiek waren niet alleen voor dit boek leerzaam. Frans Rutten was vanaf het eerste uur in meer of mindere mate betrokken bij de meeste projecten. Zijn input betrof met name de micro-economische achtergrond van economisch evaluatieonderzoek. Beiden dank ik voor de prettige samenwerking. Jelte Bouma was als referent nauw betrokken bij de totstandkoming van dit boek. Je relativerend vermogen en lichte cynisme werkten op mij meestal zeer motiverend.

Zoals u zult zien is het uitvoeren van economische evaluaties een multi-disciplinaire tak van sport, waarbij velen hun inbreng hebben. Ik vind dat ik u de waslijst aan betrokkenen niet mag onthouden. Per project heeft een aantal mensen geprobeerd mij langs inhoudelijke afgronden en methodologische valkuilen te leiden. Voor het ontwikkelingsgeneeskunde-project: "Kosteneffectiviteit van

tandheekkundige implantaten" ben ik dank verschuldigd aan Rob van Oort, Rien van Waas, Martin van 't Hof en Berry Middel.

In het onderzoek in de ouderenzorg heb ik prettig samen gewerkt met Edwin Wolffensperger, Peter van Linschoten, Wybe Zijlstra en Robbert Huijsman. Met name Edwin was een uitdagende sparringpartner bij het vinden van een theoretisch kader voor de economische evaluatie in deze tak van zorg. Robbert had een belangrijke bijdrage bij het vervolmaken van dit uitgedachte kader, en het oplossen van de praktische problemen die de uitwerking met zich meebracht.

Tot slot is ook bij het project "Scheiden van wonen en zorg voor mensen met een verstandelijke handicap" een groot aantal mensen betrokken geweest. Johan Groothoff, Jos Boelema, Berthe te Velde, Mirjam Mulder en Doeke Post verdienen daarvoor een dankwoord.

Flip de Kam dank ik voor zijn kritische noten bij het manuscript en vooral voor zijn enthousiasmerende rol tijdens mijn studie. Jacqueline Wouda dank ik voor het feit dat ze de nodige correcties in het Engels heeft willen doorvoeren.

Een bijzondere vermelding verdienen voorts de leden van de P.I.S.P.O.T.

(Promovendi In Spé Proefschrift Ondersteunend Team): Jolanda Tuinstra, Geke Dijkstra, Mirjam Mulder en daarvoor zelfs nog Henoch Snuif. Toch geeft het feit dat ik pas de tweede van dit clubje ben dat de ons gestelde uitdaging tot een einde brengt, te denken over de door ons gehanteerde methoden van bespreking. Ria Molanus en Annemieke Brouwers wil ik danken voor het vele regelwerk dat zij, bijna altijd goedgehumt, tijdens het hele proces voor mij hebben verricht. Andere NCG-ers hebben hun bijdrage geleverd door de leuke sfeer en de grappen en grollen. Ook de GINO's verdienen een vermelding voor hun motiverende (?) opmerkingen. Jullie hoop ik nog af en toe te mogen ontmoeten in Dick's bar. Tot slot dank ik de collega's van het RZG voor hun belangstelling en hun hulp bij het ontdekken van de weerbarstige praktijk.

Last but not least is er nog een aantal types in de privé-sfeer dat in het zonnetje gezet dient te worden. Oeds Westerhof, William Klaassen en René Vloon die mij wegwijst hebben gemaakt in het Groningse studentenleven. Inge Boonstra voor de mooie jaren die we in die tijd hebben gehad. Enkele volleybalteams die mij af en toe de weg hebben doen kwijt raken in datzelfde Groningse leven: Donitas heren Exces, Oranje Nassau 1, Stentor 1, maar natuurlijk vooral de gentlemen van Coendersborg. Een speciale vermelding verdienen de koekjes van Oranje Nassau 3, die mij enkele jaren als trainer en coach hebben gedoopt. Han Venema en Onno Roukens, vrienden van het eerste uur, dank ik voor de psychologische en humoristische (?) ondersteuning als paranimf. Van Judith hoop ik dat ze het droog houdt.

Piet en Lous Haak wil ik bedanken voor het beschikbaar stellen van hun hutje op de hei, op een camping met de toepasselijke naam “De aanhouder wint”. Niet onbelangrijk, het thuisfront: Pa en Ma, Tineke, Ruud, Jannie (ja, jij hoort er ook bij!). De vele politieke discussies zijn goed geweest om kritisch en systematisch te leren denken. Hoewel de contacten niet altijd even frequent zijn, is het goed te weten dat het warme nest er nog altijd is. Pa, ik ben blij dat je er in geslaagd bent de orthopeed ervan te overtuigen dat je op de dag van de promotie van je jongste zoon weer volledig mobiel moest zijn. Ma, ik ben blij dat je er bij kunt zijn.

En als allerlaatste: Esther, jij maakt m'n leven (on)draaglijk licht.

Paul van der Wijk

Juni, 1998

Contents

	Voorwoord	
Chapter 1	<i>The increasing role of economics in the health care sector</i>	
1.1	Introduction	1
1.2	History of government intervention	2
1.3	Trends in health care spending in the Netherlands	9
1.1	Prioritization	10
1.2	Key questions	11
1.3	Outline of the rest of the book	13
Chapter 2	<i>Motives for government intervention</i>	
2.1	Introduction	17
2.2	Social theories on government intervention	17
2.3	Consequences for the health care sector	21
2.3.1	Efficiency motives for government intervention	21
2.3.2	Equity motives for government intervention	28
2.4	The Dutch system	30
2.5	Economic evaluation	31
2.6	Summary	33
Chapter 3	<i>Costs of implant-retained mandibular overdentures</i>	39
3.1	Introduction	40
3.2	Material and Methods	41
3.3	Results	44
3.4	Discussion	50

Chapter 4	<i>Cost-effectiveness of implant-retained mandibular overdentures</i>	
4.1	Introduction	56
4.2	Material and methods	56
4.3	Results	61
4.4	Discussion	68
Chapter 5	<i>Economic evaluation of alternatives for care in residential homes</i>	
5.1	Introduction	72
5.2	Material and methods	74
5.3	Results	77
5.4	Discussion	81
Chapter 6	<i>Economic evaluation of alternative ways for delivering nursing home care</i>	
6.1	Introduction	88
6.2	Material and methods	91
6.3	Results	94
6.4	Discussion	98
Chapter 7	<i>Economic evaluation of alternative ways of delivering care to people with a mental handicap</i>	
7.1	Introduction	101
7.2	Material and methods	103
7.3	Results	106
7.4	Discussion	109

Chapter 8	<i>The role and problems of economic evaluations in care</i>	
8.1	Introduction	113
8.2	Economic evaluations in the care sector	114
8.2.1	Research questions	114
8.2.2	Perspective	115
8.2.3	Study design	116
8.2.4	Cost accounting	118
8.2.5	Outcomes	125
8.3	Concluding remarks	131
8.3.1	Possibilities to support public policy	131
8.3.2	Problems in care studies	137
8.3.3	Further research	138
	<i>Summary in Dutch</i>	149
	<i>NCH and previous dissertations</i>	